

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Galeoti Martii Narniensis De Homine Libri Dvo

Galeottus <Martius>

Basileae, 1517

Stomachvs

urn:nbn:de:hbz:466:1-31834

Renum uetriculi. ea parte qua coxis adhærent resumi; ab alia uero retundi, Eorum cauernulæ sicuti in cæteris uentres uocant, siue uentriculi. Sunt autem uenosi & tunicati, obsceni feminis potram, ut ita loquar, tenentes, lumbisq; adiuncti, ut diximus hinc illud Persianum,

Sumam delumbe salua.

Itemq;

Cum carmina lumbum

Intrant.

Vtrumq; de libidine dicitur, Et sancti uiri dicere non erubescunt, Vre igne sancti spiritus renes nostros, timetes ipsius ueneris uiolentiam, Sed horum morbus q̄ grauis sit, testatur Horatius in primo epistolarum,

Si latus & renes morbo tententur acuto

Quære fugam morbi.

Nephretici. Et qui huiusmodi morbo afficiantur, a Græcis nephretici nuncupantur, & a renibus nomen accipiunt, νεφρον enim renem nuncupant. Et hoc nomine etiam appellantur, qui circa uesicam patiuntur. His igitur absolutis, ad alia reuertantur, quæ fuerant omissa ut ordo seruetur.

STOMACHVS

Stomachus.

STOMACHVS est fistula per quã cibus descendit, sed ponitur pro uentriculo, id est, receptaculo ciborũ. Est enim stomachus principium intestinorum, de natura sui neruosus, a spinæ uertebræ incipiens, circa præcordia cum uentriculo connexus. Quapropter nõ mirum est, quod superius dictum est, præcordia interdum pro ore stomachi sumi, quandoquidem ex uicinitate datur occasio. & (ut iam diximus) pro toto uentriculo sæpenumero ponitur. Iuuenalis,

Si stomachus

Si stomachus domini feruet uinoq; ciboq;

Et hinc stomachari & stomachosus descendunt. nam stomachus iram & cōceptum odium significat. Cicero quarto Tusculanarum, tractata diffinitione fortitudinis, intelliges eam stomacho nō egere. Idem in eodem, An uero uir fortis, nisi stomachari cœpit, non potest fortis esse. Horatius secundo Sermonum,

Stoma-
chari.
Stoma-
chosus.

Aufer,

Me uultu terrere manum stomachumq; tenero.

Idem in primo epistolarum,

Læua stomachosus habena

Dicet eques.

Et hæc significatio non nisi ex uicino est. Iecur enim ubi fel est, a quo omnis indignatio nascitur, uentriculo quem stomachum quoq; uocamus insidet, eumq; mouet & felle uenenat. De stomacho igitur siue uentriculo secundum ueram & naturalem significationē ordiemur. Venter siue uentriculus qui uorata recipit, inter lienem & iecur positus est. utroq; tamē ex his paululum supra uentriculum ascēdente. Huius duo sunt orificia (sic enim a Macrobio appellantur) superius & inferius. superiore deuorata recipiuntur. Inferiore uero orificio, quæ excreturi sumus, emittuntur. Pars inferior acuminatur, restringit, & coartatur, & iungitur intestino. Hanc iuncturam Græci πυλωρον uocant. est enim tanq; porta qua excrementa labuntur. Porta autem hæc uergit ad dextram. nam eo uentriculus quoq; paululū inclinatio est portamq; efficit. Hanc portam sequitur ieiunum intestinum, non ut cætera implicitum sic appellatum, quia nunq; quod accipit continet, sed propinuis ad inferiora transmittit. & ideo Anatomici semper reperiūt uacuum. Hoc maiores nostri hiram

Venter.
Ventriculus.

Hiram;

u. 3. dixerunt.

Hilla. dixerunt. & per diminutionem hillam, ut ait Festus. Ex hoc
Hillum. (nam & hillum quoque neutro genere dici sensit Acron) fiunt
 insicia, ideo pro fassis hircorum intestinis atque insicijs accipi-
 tur. Horatius secundo Sermonum,

Perna magis ac magis hillis

Flagitat in morsus refici.

Ponitur aliquando ad similitudinē pro eo intestino quod
 in anum resoluitur, a quo purgamenta descendunt. Nam
 illud quoque nihil in se sicut ieiunum intestinū continet, emittit
 enim omnia. Huius significationem ostendit textus, in
 Catilinario a Nonio allegatus, his uerbis. Neque aliter pedi-
 eabis, adolescenti nostro cedis hilla. Cum igitur hilla appella-
 tione & principium & finis intestinorum comprehendantur,

Bochilla. non mirum est omnia simul intestina sub hoc nomine in-
 cludi, quod ita esse Nonius testatur, cum dicit, Bochilla op-
 pidum Italiae esse sic dictum, quia eo bos intestina uulnere
 trahens aduenerit. **Bochilla** igitur quasi bouis hilla, id est,
Insicia. intestina ex uentre siue uentriculo, **Insicia** quoque fiunt cum
 uenter carne minutatim concisa repletur. Martialis,
 Et Lucanica uentre cum ualisco.

Venter pro stomacho. Iuuenalis,

Ventre nihil noui frugalius.

Venter pro stomacho. Et pro alijs frequenter accipitur, nam plerumque pro aluo sum-
 mitur. Cornelius tertio, ubi ab inferiori parte purgandum
 aliquis est, uentrem eius ante soluendum esse. Iuuenalis,

Soluunt tibi cornua uentrem.

Pro sordibus. Nam aluus quoque idem significat. Plinius
 uigesimo, Pepones qui uocantur, refrigerant, maxime in ci-
 bo, & emolliunt aluum. Aluus autem ab alluendo dicta
 uidetur.

uidetur. Sed uterus ideo dicitur quia continet, & tanquam uterus est, ad pregnantesque pertinet. Vergilius secundo,

Vterumque armato milite complent.

Nam ea differentia, cuius meminit Seruius, non omnino uera est. Nam uterus foeminarum dicitur, ut ipse ait. corroboratque id Vergilij autoritate, qui uterum de equo dicens, memor sui paulo post inserit.

Scandit fatalis machina muros

Fœta armis.

Aluus uero qua sordes educuntur. Ad hanc Seruij expositionem, & nos quoque accedimus. Sed quod uenter dicitur, qui apparet non omnino uerum. Nam & foetum significat, ut in libro superiore diximus, Et aluus pro eo quod apparet a ueteribus plerumque accipitur. L. Columella octauo, nisi obesam ingluuiem, atque distentam pabulis aluum demerserit, & refrigerauerit. Stomachus igitur uenter & uentriculus, Venter uero tam inferior, quam superior. quia initium est intestinorum, aluus uero ubi sordes tam occulta quam apparentis dicta est aqualicus, siue aqualiculus. qui proprie porcorum est, in significatione cum uentre concordat. Apitius, teres, piper, ligusticum, silphium, anisum, gingiber, rutæ modicum, liquamen optimum, olei modicum, replet aqualicum, sicut laxamentum habet, ne dissiliat in coctura. Persius,

Pinguis aqualiculus propenso sesquipedale extat.

Et hoc ad irrisionem pertinet de homine, ut sues saginato, satyrica mordacitate intellexit. Sed de stomacho plurima occurrunt narranda. hinc enim omnia fere morborum genera sumunt exordium. Nam crudus dicitur actiue & passiuè. Crudum enim dicimus non coctum. Iuuenalis,

Aqualiculus.

Stomachi uitia.

Crudus.

Qui

Qui crudum pavonem in balnea portas.

Et crudū in actiua significatione dixerunt, cuius stomachus frigiditate impeditus, escas nō coquit. Horatius primo Ser. Namq; pila lippis inimicum & ludere crudis.

Cornelius quarto, Si ex uino uel cruditate origo est. L. Columella septimo. Cruditatis signa sunt, crebri ructus, ac uentris sonitus, fastidia cibi, neruorum intentio, hebetes oculi, propter quæ bos neq; ruminat, neq; lingua se detergit. Cruditates autē (ut ait Macrobius) eueniunt, aut qualitate succi, in quam cibus uertitur, si non sit aptus humori, qui corpus obtinuit. Aut ipsius cibi multitudine, nō sufficiente natura, ad omnia quæ congesta sunt, concoquenda, Ciborum con-

Crudita /
tū causæ.

Digestio coctio a quibusdam dicitur digestio. Macrobius, Igitur in uentre sit prima digestio, Idem, Et est secunda digestio, hoc

Digerere autem nomine appellatur, quia digerere est ordinare & distribuere. Vergilius sexto,

Digerit in numerum atq; antro sedusa reponit.

Concocti enim cibi sit digestio ac ordinata distributio. Frigida em̄ lienem petunt tanq; frigoris domicilium, sicut iterum caloris, quo calida confluunt, ubi quoq; est digestio, & alia sit in arterijs & uenis in quibus acceptus sanguis defecatur.

Concoctio igitur præcedit, sequitur digestio. Ex stomacho est etiam redundatio, quæ tunc fit cum est efflatio residente cibo. Plinius septimo fastidium in cibus, redundatio stomachi, indices sunt hominis inchoati. Et hinc est ructus. Vnde

Ructus.
Ructo.
Ructor.

ructo & ructor in eadem significatione uerba formantur. Horatius in arte poetica,

Hic dum sublimis uersus ructatur.

Vergilius sexto,

Cocyto eructat harenam.

Sed de

Sed de ructu sic sanctissimus ac doctissimus uir Hieronymus loquitur, Ructus autem proprie dicitur digestio cibi, & concoctarum escarum in uentum efflatio. Plautus autem in Pseudolo, quid tu malum ergo in os mihi ebrius irructas? ostendit aliorum quoque accipi posse, Vomitus & uomitio & orexis, de qua Iuuenalis,

Vomit⁹.
Vomitio
Orexis.

Rapidam facturum orexim.

omnibus fere nota sunt. Coeliaci autem hi dicuntur qui ex uicio stomachi id est uentriculi profluuium patiuntur. Plinius uicesimo, si & tussis sentiatur hisopite admixto datur. Idem in eodem, Hippocrates coeliacis & disentericis bis coctum cum sale, Cornelius quarto, in ipsius uero uentriculi porta consistit, is qui & longus esse consuevit, Coeliacus a graecis nominatur, De stomacho haec tenus.

Coeliaci.

COLON

COLON est crassius intestinum obtortum ac tubulatum, ex quo excrementa eam accipiunt formam, qua egeruntur, plurimas cellulas atque cauernas habens, ad renemque religatur sinistram ibique est inuolutus. propter quod non facile huius malum a renem dolore discernitur. Hoc intestinum sursum uersus ascendens, operiensque circa exteriora lienem ipsum, tendit ad dextram, stomachumque ascendit ac tegit. hinc est quod humor superuacuus in crassiore intestino retentus stomachum afficit. Nam cum dolor est, auditurque rugitus, fit excernendi cupiditas, & cum necessitate effectus, quod nullo pacto contingeret si humor dolorum faciens esset in stomacho. Fit aliquando ut seipsum purgantibus anima deficiat, tunc maxime cum

Colon.

x excreturi